

Uchwała z dnia 20 listopada 2009 r., III CZP 87/09

Sędzia SN Marian Kocon (przewodniczący, sprawozdawca)

Sędzia SN Józef Frąckowiak

Sędzia SN Katarzyna Tyczka-Rote

Sąd Najwyższy w sprawie egzekucyjnej z wniosku wierzycieli "P.S.T.T.", sp. z o.o. w W., Powszechnej Kasy Oszczędności BP S.A. w W. i Banku Gospodarstwa Krajowego w W. przy uczestnictwie Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, Oddział w O., Nordea Bank Polska S.A. w G., Banku Gospodarki Żywnościowej S.A., Oddział w O. i "V.P." sp. z o.o. w W. przeciwko dłużnikom Lechowi G. i Janinie G. o egzekucję, po rozstrzygnięciu w Izbie Cywilnej na posiedzeniu jawnym w dniu 20 listopada 2009 r. zagadnienia prawnego przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Olsztynie postanowieniem z dnia 3 lipca 2009 r.:

„Czy przy obliczaniu stosunku, w jakim pozostają do siebie należności wierzycieli kategorii IX, dla stosunkowego podziału sumy objętej podziałem, o którym stanowi przepis art. 1026 § 1 k.p.c., należy uwzględnić tylko należność główną każdego z wierzycieli, czy też tę należność główną wraz z odsetkami, kosztami postępowania i innymi należnościami ubocznymi?"

podjął uchwałę:

Przy obliczaniu przewidzianego w art. 1026 § 1 k.p.c. stosunku w jakim pozostają do siebie należności wierzycieli wymienionych w art. 1025 § 1 pkt 9 k.p.c. należy uwzględnić należność główną wraz z odsetkami i kosztami postępowania.

Uzasadnienie

Sąd Rejonowy w Olsztynie postanowieniem z dnia 27 marca 2009 r. zmienił plan podziału sumy uzyskanej przez egzekucję z nieruchomości.

Rozpoznając zażalenie wierzycieli Sąd Okręgowy w Olsztynie powziął poważne wątpliwości, którym dał wyraz w zagadnieniu prawnym przedstawionym

Sądowi Najwyższemu do rozstrzygnięcia na podstawie na podstawie art. 390 § 1 w związku z art. 397 § 2 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Stosownie do art. 1026 § 1 *in fine* k.p.c., jeżeli suma objęta podziałem nie wystarcza na zaspokojenie w całości wszystkich należności i praw zaliczonych w art. 1025 k.p.c. do tej samej kategorii, należności wszystkich wierzycieli danej kategorii podlegają zaspokojeniu proporcjonalne do ich wysokości, czyli według zasady proporcjonalności (stosunkowości). Zasada ta nie ma zastosowania do należności zaliczonych w art. 1025 k.p.c. do kategorii czwartej, piątej i ósmej, które – według art. 1026 § 1 k.p.c. – są zaspokajane w kolejności odpowiadającej przysługującemu im pierwszeństwu. Użyte w tym przepisie pojęcie „kategoria” oznacza grupę należności o tych samych cechach i podlegających zaspokojeniu według tych samych zasad; decyduje o niej z reguły rodzaj należności, a więc kryterium przedmiotowe, z wyjątkiem kategorii określonej jako „należności wierzycieli, którzy prowadzili egzekucję” (art. 1025 § 1 pkt 9 k.p.c.), uwzględniającej kryterium podmiotowe. Kategorie oznacza się zgodnie z numeracją punktów w art. 1025 § 1 k.p.c.

Istota przedstawionego zagadnienia prawnego sprowadza się do rozstrzygnięcia kwestii, czy przy obliczaniu, w jakim stosunku ma uczestniczyć w podziale każda z należności tej samej kategorii, gdy nie ma dostatecznej sumy na zaspokojenie wszystkich w całości, należy uwzględnić tylko należność główną, czy też należność główną razem z odsetkami, kosztami postępowania i innymi należnościami ubocznymi. (...)

Zgodnie z art. 1025 § 3 zdanie pierwsze k.p.c., zasadą jest, że w równym stopniu z należnością ulegają zaspokojeniu odsetki i koszty postępowania. Z kolei ze sformułowania „inne zaś należności – stosunkowo do wysokości każdej z nich”, użytego w art. 1026 § 1 *in fine* k.p.c., wynika, że mowa tu o wszystkich należnościach w ramach danej kategorii zaspokojenia, a więc o należności głównej odsetkach i kosztach postępowania. Skoro zatem przedmiotem egzekucji i podziału jest łączna kwota tych należności i te należności są zaspokajane w równym stopniu, to wszystkie one powinny służyć obliczaniu, w jakim stosunku uczestniczyć ma w podziale każda z należności tej samej kategorii. Za tym poglądem przemawia też unormowanie art. 1026 k.p.c., w myśl którego wydzieloną wierzycielowi sumę zalicza się przede wszystkim na koszty postępowania, następnie na odsetki, a w

końcu na sumę dłużną. Jeżeli o wysokości udziału należności tej samej kategorii miałyby decydować tylko wysokość należności głównej, niezrozumiałe byłoby uwzględnianie w wydzielonej sumie innych kwot poza tą należnością.

Obliczanie omawianej proporcji tylko według należności głównej powodowałoby w pewnych sytuacjach znaczne trudności. Przykładowo, gdyby suma należności głównych była niższa od należności przeznaczonych do podziału w danej kategorii, czy też gdyby przedmiotem egzekucji były tylko koszty bądź odsetki, to wówczas nie byłoby podstaw do obliczania proporcji (art. 1026 § 1 k.p.c.).

Mając na względzie wyniki wykładni językowej i systemowej, a także celowościowej należało dojść do wniosku, że przy obliczaniu przewidzianego w art. 1026 § 1 k.p.c. stosunku w jakim pozostają do siebie należności wierzycieli wymienionych w art. 1025 § 1 pkt 9 k.p.c. należy uwzględnić należność główną wraz z odsetkami i kosztami postępowania.

Z tych względów Sąd Najwyższy podjął uchwałę, jak na wstępie.